

Titel: Kapitel XVII

Citation: "Kapitel XVII", i *1901/1902: Bemærkninger til lovforslag*. Onlineudgave fra Lovforarbejder: <https://tekster.kb.dk/text/jura-texts-r10-shoot-chptrd1e12195.pdf> (tilgået 25. april 2024)

Anvendt udgave: 1901/1902: Bemærkninger til lovforslag

Ophavsret: Love, administrative forskrifter, retsafgørelser og lignende offentlige aktstykker er ikke genstand for ophavsret. Du kan frit kopiere, distribuere eller fremføre materialet uden at bede om tilladelse.
Hvis materialet indeholder selvstændige bidrag, skal du være opmærksom på, at disse bidrag kan være beskyttet af ophavsret. Selvstændige bidrag må gengives i forbindelse med aktstykket. Hvis det selvstændige bidrag bruges adskilt fra aktstykket, gælder de øvrige ophavsretlige regler.

Kapitel XVII

Afhøring af Parter og Parts Ed.

De vigtige Regler om Parternes per-sonlige Afhøring i Udkastets §§ 193 og 194 vare i det tidligere Forslag optagne i Kapitlet om „Procesmaaden i Almindelig-hed“ §§ 96 og 97, medens Reglerne om Parts Ed fandtes i 2det Afsnit, Kapitel ni, 4de Underafdeling.

Af Bestemmelserne i nærværende Kapitel er Reglen i § 193, 1ste Punktum om, at Retten efter Modpartens Paastand kan indkalde en Part til personlig Afhøring, overensstemmende med det tidligere Forslags § 96, 1ste Stykke. Paa samme Maade ere Reglerne i de tre første Punkter af § 193, 2det Stykke, om et Parts frivillige Fremtræden til Afhøring stemmende med det tidligere Forslags § 96, 3 die Stykke. Endelig er § 194, 1ste Stykke, om Virkningen af Udeblivelse osv. enslydende med det tidligere Forslags § 97. For saa vidt er der altsaa ingen Forandring gjort i det tidligere Forslags Regler om Parternes personlige Afhøring. Spørges der imidlertid videre om, i hvilket Omfang Parterne ere berettigede til at nægte at besvare fremsatte Spørgsmaal, samt om Virkningen af, at de afgive Forklaringer, der vise sig usandfærdige, gav det tidligere Forslag intet udtrykkeligt Svar herpaa, og denne Tavshed maatte efter den hele Sammenhæng og Straffeloven? Forudsætninger nærmest forstaas saaledes, at, ligesom en Part ubetinget er pligtig at fremkomme med Dokumenter, der kunne tjene til Oplysning i Sagen, selv om han derved vil skade sig selv, saaledes er han ogsaa ubetinget pligtig at svare paa alle Spørgsmaal, der kunne tjene til Oplysning i Sagen, men skal paa den anden Side ikke kunne straffes, hvis han taler Usandhed.

Denne Ordning har man ikke kunnet finde tilfredsstillende.

Det vil kunne virke forargerligt og demoraliserende, om Parterne saaledes straffrit skulde kunne staa og lyve offentlig til egen Fordel, ligesom ogsaa det store Fremskridt i Retning af Sandhedsudfindelse, som Parternes personlige Afhøring efter den andet Steds indvundne Erfaring er i Stand til at bringe, ved en saadan Ordning vilde blive væsentlig hæmmet. Der er under Hensyn hertil i nærværende Udkast (§ 194, 2det Stykke) optaget den Bestemmelse, at Straffelovens §§ 146—148 finde

spalte2795

Anvendelse, naar en af en Part under Afhøringen afgiven Forklaring viser sig at være usandfærdig. Paa den anden Side maa man allerede af Hensyn til det Ansvar, hvorunder en Part saaledes sættes, naar han forklarer usandfærdigt, finde det rettest, at Partens Forklaringspligt undergives samme Begrænsning, som gælder med Hensyn til Vidner, saa at han altsaa kan nægte at svare, dels naar Besvarelsen af et Spørgsmaal maa forudsættes at ville udsætte ham selv, hans Ægtefælle, Forældre eller Børn for Tab af borgerlig Agtelse eller Velfærd, dels naar Spørgsmaalet angaar Meddelelser, som Partens Ægtefælle under Ægteskabet har gjort Parten. Den angivne Begrænsning af en Parts Forklaringspligt er udtrykt ved den i § 193 gjorte Henvielse til § 147. Samtidig er til nærmere Vejledning med Hensyn til Karakteren af og Formen for Parternes Afhøring i øvrigt henvist til forskellige af de andre om Vidner givne Regler.

Med Hensyn til Kapitlets følgende Paragrafer (§§ 195—199) bemærkes, at Udkastet — da man har fundet det betænkeligt at optage den engelsk-amerikanske Regel, hvorefter Parterne afhøres som Vidner under Ed — ligesom det tidligere Forslag har bibeholdt den gældende Rets „Parts Ed“, dog saaledes, at dette udelukkende opfattes som en Nødhjælp, til hvilken der særlig i visse bestemte Tilfælde (Fragaaelse af Underskrift — Søgmaal efter Handelsbøger — Paternitetssager) men i øvrigt ogsaa ellers, naar der efter Rettens Skøn er Grund dertil, kan tyes, naar andet tilstrækkeligt Bevis ej kan føres. En Undtagelse herfra gøres i § 300 med Hensyn til Ægteskabssager.

Den i det tidligere Forslags § 256 indeholdte Regel om, at Parterne kunne vedtage, at Antagelsen eller Ikke-Antagelsen af et omtvistet Faktum skal bero paa den ene Parts Ed, er her udeladt. En saadan Adgang til med ubetinget bindende Virkning for Retten at vedtage Ed vilde stride baade mod nedarvede Grundsætninger i vor Ret og mod Aanden i den foreslaaede Reform, og der kan saa meget mindre være Trang til at indføre en saadan Nyhed, som den følgende Paragraf Udkastets § 195) har givet Retten stor Frihed med Hensyn til Paalæggelse af Ed; Retten vil saaledes ved sin Bestemmelse herom ogsaa kunne tage Hensyn til et fra Parterne fremkommet Ønske om, at Sagens Udfald — ubetinget eller betingelsesvis — gøres afhængigt af den ene Parts Ed an-

gaaende et eller andet Punkt. Naar f. Eks. under et Skifte den ene Part erklærer, at han ikke vil have noget imod, at Sagens Udfald gøres afhængig af Modpartens inden- retslige Ed angaaende et for Sagen betydningfuldt Faktum, om hvilket Mod- parten, men ikke han selv har personlig Kundskab, og Modparten erklærer sig enig i saadan Afhørelse, kan dette indeholde et afgørende Motiv for Retten til i Henhold til § 195 at lade Sagen falde ud til Ed. Endnu skal bemærkes, at, medens det tidligere Forslag i §§ 259—262 opretholdt den hidtil fulgte Praksis, hvorefter Eds- dommen affattes alternativt, men i øvrigt er den endelige Dom i Sagen, har man i nærværende Udkast foretrukket at ordne Sagen saaledes, at der først afsiges en foreløbig Dom, hvorved en Parts Ed til- stedes eller paalægges, at man derefter afventer, om saadan Ed bliver aflagt eller ej inden den foreskrevne Frist, og at først da den endelige Dom afsiges, fra hvilket Tidspunkt Fuldbyrdsfristen og Anke- fristen regnes.

Foruden at man herved faar en ende- lig Dom af selve den Ret, der i øvrigt har haft hele Sagen til Behandling, frembyder denne Ordning endvidere den Fordel, at en Parts Mened bliver mindre tryk end efter den nugældende Ordning, ifølge hvil- ken Edsaflæggelsen afslutter Sagen og af- skærer Appel.

Endelig undgaas herved den utilfreds- stillende Ordning af Edsdommes Fuld- byrdelse, der indeholdtes i det tidligere Forslags §§ 444 og 445.

At Appelrettens Afgørelse mulig kom- mer til at gaa ud paa, at Sagens Afgørelse gøres afhængig af den Parts Ed, hvis Mod- part i den foregaaende Instans har aflagt Ed, og at saaledes Parts Ed kan komme til at staa mod Parts Ed, ses ikke at frem- byde større Betænkelighed end det jævnlig forekommende Tilfælde, at Vidne-Ed staar mod Vidne-Ed eller Parts-Ed mod Vidne-Ed.

Med Hensyn til Kapitlets enkelte Para- grafer skal følgende bemærkes:

§ 193.

Om „fornødne Lempelser“ ved Over- førelsen af de i §§ 147—152 indeholdte Regler vil der nærmest kun være Tale med Hensyn til § 151. Særlig vilde det, som det fremgaar af det oven for bemær- kede, være en Misforstaaelse, om man i de nævnte Ord vilde søge Hjemmel for at

spalte2797

drage Grænserne for Parternes Forkla- ringspligt snævrere eller videre end for Vidners.

Med Hensyn til den i sidste Stykke gjorte Henvisning bl. a. til § 158 skal be- mærkes, at der intet kan være til Hinder for, at en Part afhøres eller modafhøres af sin egen Sagfører. Tværtimod kan saa- dant være af væsentlig Betydning, for at ikke Partens Forklaring skal give et ufuld- stændigt eller skævt Billede af de virkelige Forhold. En Part vil f. Eks. let af For- virring eller juridisk ükyndighed kunne undlade at fremhæve Biomstændigheder af Betydning. Her maa da hans egen Sag- fører, der kender Sagen fra Partens Frem- stillinger for ham, træde til med passende Spørgsmaal, for at Partens Forklaring kan give det rette og fulde Indtryk.

Om Rettens Adgang til efter Sagens Optagelse at indkalde alt afhørte Parter for at forelægge dem yderligere Spørgs- maal, jfr. § 92,

§ 194.

Med Hensyn til Anvendelsen af Straffe- lovens §§ 146—48 paa Parterne skal be- mærkes, dels at Udtrykket „usandfær^g Forklaring“ tilsigter at omfatte samtlige de Arter af Forseelser, der rammes af de nævnte Paragrafer og deres Analogi, dels at den i Straffelovens § 147, 2det Stykke, hjemlede Nedsættelse kun vil finde Anven- delse, hvor Analogien af Udkastets § 146 burde have udelukket Afhøreisen, eller hvor Parten

ifølge Udkastets § 147 in fine burde have været gjort opmærksom paa sin Ret til at nægte at give Forklaring.

§§ 197—99.

Om den her med Hensyn til Edsdomme foretagne Forandring henvises til de oven for ved dette Kap. gjorte Bemærkninger. Da den foreløbige Edsdom ikke kan paaankes (jfr. § 245), bliver der ikke — som i nugældende Ret — Tale om at hindre Eds- aflæggelsen ved Appelstævning eller for at skaffe sig en Frist til at overveje, om man vil appellere. Paa den anden Side staar det den Part, der ifølge den endelige Dom taber Sagen, frit for at paaanke Dommen, uanset at Eden er aflagt (jfr. § 199 in fine).

spalte2798
